

UDK: 272-45/46(497.4)
Stručni rad
Primljeno: veljača 2015.

Andrej ŠEGULA
Teološka fakulteta Univerza v Ljubljani
Poljanska 4, SLO - 1000 Ljubljana
andrej.segula@gmail.com

BRAČNI I OBITELJSKI PASTORAL U SLOVENIJI U SVJETLU IZVANREDNE SINODE 2014.

Sažetak

Autor pokušava u članku osvijetliti razvoj bračnog pastoralna od II. vatikanskog koncila do danas. Pritom se oslanja na nekoliko temeljnih dokumenata koji osvjetljavaju i pružaju smjernice za rad u skupinama bračnih parova te usmjeravaju život u obiteljima. Usporedo sa svim crkvenim događanjem na pastoralnom području braka i obitelji autor prikazivanjem dvaju „živih“ primjera realizacije dokumenata i smjernica u konkretnom slovenskom prostoru ukazuje na „aktualnost“ svih smjernica i dokumenata. Riječ je o dva pokreta, dva društva, o društvu „Najina pot“ (Naš put) i društvu „Družina in Življenje“ (Obitelj i Život). Riječ je o širokom dijapazonu pastoralne djelatnosti koji prelazi granice pojedinačnih župa. Ta dva pokreta pružaju pomoć svima koji žele u braku i obitelji imati čvrsti temelj, dobru komunikaciju, „prikladnu“ baštinu za svoju djecu. U svijetu punom egoizma, sekularizma, kapitalizma i ostalih devijacija, obitelj se osjeća sve nesigurnijom. I upravo takvoj situaciji, takvu svijetu pristupa Crkva, koja želi biti blizu svima onima kojima je stalo do zdrave obiteljske klime. Papa Franjo i izvanredna sinoda učinili su odlučne korake na putu prema obitelji, prema bračnim drugovima, supružnicima. Ne zatvaraju oči pred svim mogućim devijacijama i poteškoćama. Crkva na taj način pokazuje spremnost za suradnju na području obiteljskog i bračnog pastoralna. Izvanredna sinoda potiče različite krugove. Pa tako i u slovenskom prostoru. Oglasile su se različite komisije, društva, mediji. Sve to ukazuje na ozbiljnost problematike. U biti riječ je o vremenu između dviju sinoda: izvanredne u listopadu 2014. i redovne ujesen 2015. godine. To znači da će upitnik (anketa) koji slijedi ponovno potaknuti biskupe, svećenike i pastoralne radnike, kao i sve laike koji se osjećaju pozvanima sukreirati sutrašnjicu obiteljskog pastoralna.

Ključne riječi: obitelj, brak, obiteljski pastoral, papa Franjo, izvanredna sinoda o obitelji.

Uvod

Papa Franjo je kao čovjek blizak svijetu, blizak životu, blizak

današnjem čovjeku. Ima suosjećajno srce i nije mu svejedno kako živi čovjek današnjice.¹ Da je doista takav, o tome svjedoče svi njegovi govori i dokumenti. Mnogo pažnje posvećuje životu i pastoralu obitelji, bračnim parovima, odgoju djece. U ovom prilogu želimo prikazati nekoliko pastoralnih smjernica što ih je Crkva oblikovala od II. vaticanskog koncila do danas. S jedne strane imamo smjernice i dokumente, a s druge njihovu realizaciju u konkretnom životu vjernika. U članku ćemo istražiti kako se smjernice Crkve ogledaju u pastoralnom djelovanju na slovenskom prostoru. Istodobno ćemo pokušati vrednovati dosadašnju praksu.

1. Riječ o bračnom životu u dokumentima Crkve

Kad govorimo o bračnom i obiteljskom pastoralu, vidimo da je Crkva uvijek bila budna. I koncil i svi dokumenti traže rješenja kako da bračnim parovima i obiteljima pomognu na putu kroz život. U ovom prilogu zaustavit ćemo se kod Pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenom svijetu,² Direktorija za obiteljski pastoral³ te zaključnog dokumenta Plenarnog sabora Crkve u Sloveniji.⁴

1.1. Smjernice II. vaticanskog koncila

Koncil nije zatvarao oči pred stvarnom slikom života bračnih parova i obitelji. Zato u Pastoralnoj konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu (GS) jasno progovara o svim problematičnim dimenzijama života: „Dostojanstvo te ustanove potamnjuju poligamija i pošast rastave, tzv. slobodna ljubav i druge deformacije. Uz to bračna se ljubav vrlo često oskrvrnjuje sebičnošću, hedonizmom i nedopuštenim postupcima kojima se sprečava rađanje. Današnje ekonomske, socijalno-psihološke i političke prilike unose osim toga ozbiljni nered u obitelj.“ (GS 47,2). Iščitavajući sve te paradigme, primjećujemo da se problematika

¹ Usp.: Papež FRANČIŠEK, *Apostolska spodbuda Veselje Evangelija* (Apostolska pobudnica Radost evanđelja) (Ljubljana: Družina, 2014.).

² KONCILSKI ODLOKI, 2. vaticanski vesoljni cerkveni zbor (Ljubljana: Nadškofijski ordinariat v Ljubljani, 1980.); *DOKUMENTI DRUGOG VATICANSKOG KONCILIA* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1972.).

³ ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*. Dokumenti 73 (Ljubljana: Družina, 1997.), 5; TALIJANSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Direktorij obiteljskog pastorala*.

⁴ SKLEPNI DOKUMENT PLENARNEGA ZBORA CERKVE NA SLOVENSKEM // ZAKLJUČNI DOKUMENT PLENARNOG SABORA CRKVE U SLOVENIJI (Ljubljana: Družina, 2002.).

bračnog i obiteljskog života odnosi na sva vremena i na svako mjesto. I upravo zato II. vatikanski koncil nije mogao zaobići brak i obitelj. „Zato Koncil, izlažući jasnije neka poglavlja crkvenog nauka, želi poučiti i ohrabriti kršćane i sve ljude koji nastoje da štite i promiču izvorno dostojanstvo braka i njegovu uzvišenu i svetu vrijednost“ (GS 47,3).

Koncil naglašava svetost braka i obitelji. Život bračnih parova, odnosno obitelji utemeljen je teološki i duhovno: „Krist Gospodin je blagoslovom obasuo tu mnogostruku ljubav koja je potekla iz vrela božanske ljubavi i koja je sazdana na sliku njegova sjedinjenja s Crkvom“ (GS 48,2). Dakle, radi se o savezu koji ima svoj temelj u Bogu, koji u Bogu traži svoj odgovor i smisao.

II. vatikanski koncil jasno ukazuje na bit bračne veze, a to je bračna ljubav. S tim u vezi ne govori samo o ljubavi poslije vjenčanja, već daje smjernice i za vrijeme prije vjenčanja: „Božja riječ poziva više puta zaručnike i supruge da hrane i njeguju čistom ljubavlju zaruke, a nerazdijeljenom i proćućenom ljubavlju brak“ (GS 49,1).

Već su prije koncila bile zapažene aktivnosti na području obiteljskog pastoralna i duhovnosti. Među glavnim aktivistima ističu se abbé Caffarel i Les Équipes Notre-Dame na području Francuske, a na talijanskom području takozvane Skupine obiteljske duhovnosti. Glavni naglasci tih skupina bili su: brak kao kršćansko životno stanje, potreba za njegovanjem i podupiranjem bračne duhovnosti i dužnosti što ih povlači za sobom bračni, odnosno obiteljski život.⁵

Sve je to dovelo do novih pogleda na brak i obitelj. „Koncil na nov i uravnotežen način upotrebljava kategorije „osobe“ i „dostojanstva“, kad u svojem promišljanju o braku i obitelji daje prednost uvažavanju osobe i cjelovitosti njezina djelovanja u usporedbi s isključivo pravno-institucionalnim pristupom. U tom smislu možemo govoriti da je koncil produbio antropološku (mislimo na temu međuljudskih odnosa) i teološku dimenziju braka, imajući posebno u vidu odnos između obitelji i Crkve.“⁶ Zahvaljujući tome, razvoj ide u smjeru interpersonalizacije odnosa. Svoje mjesto zadobivaju komunikacija i međuljudski odnosi.

Dokument Pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenom svijetu jasno naglašava plodnost braka. To znači da su brak i bračna ljubav po svojoj prirodi usmjereni na plodnost i odgajanje potomstva (usp.: GS 50,1). Naglašava također da brak nije uspostavljen samo za prenošenje života potomstvu. Sama priroda braka kao nerazdružive poveza-

⁵ Usp.: Angelo SCOLA, *Poročna skrivnost* (Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2014.), 180-181.

⁶ Angelo SCOLA, *Poročna skrivnost*, 180-181.

nosti dviju osoba i blagostanje djece zahtijeva da i međusobna ljubav bračnih parova bude dostojno održavana, te da shodno tome napreduje i dozrijeva (usp.: GS 50,3). U tom članku konstitucije mogli bismo tražiti i temelje za osnivanje skupina bračnih parova. Dakle, nisu samo djeca, nije samo odgoj djece, već je i međusobni odnos supružnika od izvanrednog značenja.

Konstitucija u nastavku progovara o pobačaju i čedomorstvu. S jedne strane naglašava poštovanje čovjekove spolnosti, a s druge strane naglašava da pri odgovornom planiranju začeca ne odlučuju o moralnosti postupanja samo dobra namjera i sklonosti, već i objektivna mjerila. „Crkva doziva u pamet da ne može biti istinske opreke između Božjih zakona o prenošenju života i njegovanja prave bračne ljubavi“ (GS 51,2).

Zaključak poglavlja o dostojanstvu braka i obitelji sažet je u samom podnaslovu: Promicati dobro braka i obitelji. U zaključku su navedeni naglasci koji bi trebali biti od pomoći obitelji u ostvarivanju punine života. Zaključak govori o samoj biti obitelji, o zadaćama i dužnostima. Osjeća se određena otvorenost kad čitamo da bi svjetovne znanosti i dalje trebale nastojati pružati pomoć pri ostvarivanju kvalitetnih uvjeta života.

Koncil se ne usredotočuje samo na obitelj, supružnike, djecu već ima pred očima i pastoralnog djelatnika, svećenika, koji bi trebao steći potrebnu izobrazbu glede obiteljskih pitanja. Naglašava: „Dužnost je svećenika da, stekavši nužno poznavanje obiteljske problematike, promiču poziv supruga u njihovu bračnom i obiteljskom životu različitim pastoralnim sredstvima, propovijedanjem riječi Božje, liturgijom i drugim duhovnim pomagalima te da im ljudski i strpljivo pomažu u teškoćama i jačaju ih u ljubavi kako bi se stvorile obitelji koje uistinu zrače“ (GS 52,5). Uz svećenika koncil poziva i druge ustanove, osobito obiteljske udruge, „neka se trude da mladež i same bračne drugove, napose one koji su tek stupili u brak, pomažu poukom i djelom“, savjetima, smjernicama i literaturom.

Posljednji stavak zaključnog odlomka sadržava u sebi poticaj za osnivanje skupina, više obitelji zajedno, koje će biti „jednog srca, jedne misli i u uzajamnoj svetosti ujedinjeni“. I tako će, slijedeći Krista, počelo života, postati po radostima i žrtvama svojega zvanja, po svojoj vjernoj ljubavi, svjedoci onog misterija ljubavi što ga je Gospodin svojom smrću i uskrsnućem objavio svijetu (GS 52,7). Te misli uzimamo kao temelj, kao poticaj za osnivanje skupina bračnih parova. Nema sumnje da će koncilska riječ biti ostvarena tamo gdje budu zaživjele skupine bračnih parova.

1.2. Smjernice Direktorija za obiteljski pastoral

Direktoriju za obiteljski pastoral prethodilo je nekoliko dokumenata koji su osvjetljavali problematiku bračnog i obiteljskog pastoral: Apostolsko pismo o obitelji „Familiaris consortio“ (1980.), Smjernice za odgoj čovjekove ljubavi (1983.), Pismo obiteljima (1994.), Ljudska spolnost – istina i značenje (1996.). U uvodnom dijelu Direktorija prof. dr. Rafko Valenčič je između ostalog napisao: „Međutim, njihove sadržaje i upute nismo ni izdaleka umjeli studijski i pastoralno obraditi te prilagoditi našim prilikama i potrebama. Direktorij, koji je sada pred nama, najbolji je uzorak kako se to može učiniti.“⁷

Kardinal Camillo Ruini u uvodniku piše: „Sam Direktorij predstavlja čin vjere i zahvalnosti, što ga naša Crkva obnavlja kao ‘dar’ poklonjen od Boga čovječanstvu uspostavom braka kao ‘čvrste zajednice života i ljubavi između bračnih drugova’ (GS, 48), zajednice koja nastoji oko toga da obitelj postane ‘prva, životna ćelija društva’ (AA - L, 11).“⁸ Kad govorimo o bračnim parovima i obiteljima, nemamo pred očima samo zauzimanje Crkve za dobrobit obitelji već želimo da Direktorij bude pobuda i poticaj svima koji se u svojem djelovanju bave djelatnošću obiteljskog pastoral. „Naime, dobro nam je poznato od kolikog je značenja obitelj, kako na crkvenoj, tako i na društvenoj razini, zato svaki doprinos poboljšanju stanja obitelji i njihovu što dosljednijem preuzimanju odgovornosti itekako utječe na položaj i budućnost našeg naroda.“⁹ Sve to dovodi do spoznaje da obitelj nije samo osnovna ćelija crkvene zajednice već je i osnovna ćelija društvene stvarnosti.

Pregledavajući Direktorij, možemo primijetiti kako on sadržava neke novosti i kako određene vidike osvjetljava iz jednog novog motrišta. Tako, na primjer, naglašava značenje kontinuiteta što se tiče odgoja. Kad je riječ o pripremama za brak, Direktorij predviđa posebnu i neposrednu pripremu. „Takva priprema zahtijeva da je povezujemo s općom i trajnom pripremom, da je ostvarujemo unutar primjerenog pastoral za mladež te razrađene i organske kateheze, kako bi se otvorila i usmjerila nastaviti tim putem kroz pastoral mladih obitelji koji se nastavlja.“¹⁰

Pastoral za duhovni rast bračnih parova i obitelji naslov je 5. poglavlja, gdje piše da je to put koji se ostvaruje kroz nekoliko stupnjeva i koji je usmjeren prema sveukupnoj objavi i ostvarenju Božjeg

⁷ ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*, 5.

⁸ ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*, 9.

⁹ ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*, 10.

¹⁰ ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*, br. 50.

kraljevstva. Na taj način postaju bračni par i obitelj predmetom i ciljem pastoralne skrbi Crkve. Namjera sveukupne pastoralne djelatnosti jest rast bračnog para i obitelji, pružanje pomoći, kako bi mogli što dosljednije živjeti svoju pozvanost i poslanje, kako bi svakog dana mogli živjeti što svetijim i ispunjenijim životom.¹¹ U Direktoriju jasno piše da je za takvu pastoralnu djelatnost odgovorno općinstvo Crkve u cijelosti te u svim sastavnim dijelovima i u svoj svojoj raznovrsnosti. U nastavku možemo pročitati kako nijedna biskupija i nijedna župa ne bi smjela pri izradi svojih pastoralnih i odgojnih planova previdjeti dužno uvažavanje bračnih parova, obitelji i njezina rasta.¹² U svim tim smjernicama otkrivamo jasne pobude i poticaje za osnivanje skupina bračnih parova u kojima bi se realizirale ideje koncila i Direktorija.

U Direktoriju je jasno razrađen plan rada s mladim parovima, obiteljima. Tako Direktorij u svojem prvom sklopu govori o pastoralu mladih bračnih parova, a u nastavku progovara o prvim godinama braka. U brizi za pastoralni rad s mladim obiteljima Direktorij nije previdio posebne okolnosti: neplodni parovi, poteškoće i zablude djece, obitelji s bolesnicima i hendikepiranim članovima, obitelji iseljenika te stanje udovištva.

Slijedi tekst o posebnoj pobudi. Radi se o bračnim (obiteljskim) zajednicama. „Dakle, osnivanje obiteljskih zajednica jest prijedlog svim obiteljima i stoga budimo poticatelji njihova širenja i rasta u svim društvenim i kulturnim slojevima“.¹³ Direktorij je konkretan te daje i konkretne smjernice kako da bračni parovi, skupine bračnih parova djeluju.

Direktorij jasno stavlja u prvi plan potrebu za evangelizacijom. Najprije unutar obitelji, a potom je obitelj ta koja evangelizira. „Značajan dar i sadržaj obiteljskog djelovanja za evangelizaciju svodi se upravo na naviještanje i svjedočenje svakodnevnim životom o veličanstvenosti Tajne te o punini Ljubavi koja podaruje život. Danas je obitelj prije svega pozvana da svjedoči o savezu Kristova uskrsnuća.“¹⁴

Direktorij je, dakle, temeljni dokument koji sadržava sve prethodne dokumente i spise, a donosi nam smjernice pastoralnog rada s bračnim parovima i obiteljima.

11 Usp.: ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*, br. 92-93.

12 Usp.: ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*, br. 98.

13 ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*, br. 128.

14 ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Direktorij družinske pastorale*, br. 142.

2. Rad sa skupinama bračnih parova u Sloveniji

U slovenskoj Crkvi počeo se poslije II. vatikanskog koncila korak po korak ostvarivati pastoral bračnih parova i obitelji. Danas imamo preko 300 skupina bračnih parova. Skupine bismo mogli podijeliti na one koje su nastale ili koje nastaju unutar župa te skupine koje nisu vezane uz određeni „geografski prostor“, već ih povezuje zajednički voditelj, zajednički „interesi“. Takvoj skupini obično pripadaju parovi iz različitih krajeva i župa. U ovom prilogu predstaviti ćemo dva takva pokreta, i to: Najina pot (Naš put) i Družina in življenje (Obitelj i život).

2.1. Najina pot (Naš put)

Ispitivanje javnog mišljenja ukazuje, a život potvrđuje, da mladi sve više drže do vrednota kao što su ljubav, obitelj i vjernost. Većina mladih želi stvoriti ugodnu bračnu zajednicu. Međutim, želja nije dovoljna sama po sebi. Treba poznavati i određene zakonitosti. Ako ne poznamo te zakonitosti, možemo se naći u začaranom krugu, možemo zapasti u krizu (dodijalost, nepažljivost, inatljivost, međusobno optuživanje i početak otuđivanja...). S jedne strane želja za sigurnim utočištem, a s druge strane opasnosti svih mogućih vrsta koje „ugrožavaju“ sigurno utočište. Ako brak trpi zbog nesređenih odnosa između bračnih drugova, tu „disharmoniju“ obično osjete i djeca.

Crkva želi biti blizu čovjeku, bračnim parovima, obiteljima u svim fazama razvoja. I onda kad se vesele, kad su sretni, kao i onda kad nastupe poteškoće i kušnje. Skupine bračnih parova sasvim sigurno znače korak naprijed na putu ostvarivanja „stabilnih“ brakova, obitelji. Dakle, prvi cilj skupine bračnih drugova jest pružanje pomoći bračnom paru da postane što boljim bračnim parom i da u tome napreduje. Ako je brak čvrsto utemeljen, ako je otvoren, ako uspostavlja dobru komunikaciju, onda slijedi sve ostalo: uspješno roditeljstvo, veća učinkovitost u radu, ali i učinkovitije sudjelovanje u župi.

Pokret Najina pot (Naš put) poznaje i fazu prije braka, to je Škola za brak u kojoj parovi koji se namjeravaju vjenčati razgovaraju o različitim vidicima bračnog života.

Skupina bračnih parova pomaže parovima ostvariti „njihove snove“, naučiti ih „razgovarati“. U skupini se uče živjeti, razgovarati i slušati. Nije baš uvijek lako govoriti o svojim osjećajima, doživljajima. Stoga je ovo put na kojemu se drugi osjeća kao nešto posebno. To je, jednostavno rečeno, onaj put koji bračne drugove međusobno zbližava.

Dinamika pokreta Najina pot (Naš put) jest sljedeća: skupinu bračnih parova čini od sedam do deset stalnih bračnih parova. Razgovori u skupini bračnih parova podrazumijevaju duboko povjerenje i poštovanje. Stoga je dobro da se parovi međusobno poznaju i da kod njih postoji neko jamstvo „šutljivosti“. Upravo zato teži se za tim da skupinu čine uvijek isti parovi, budući da povjerenje sporo napreduje.

Parovi u pokretu Najina pot (Naš put) susreću se jednom mjesечно, svaki put u kući jednog od parova. Susret se sastoji od tri dijela: prvi dio posvećen je razmišljanju ili razgovoru uz čitanje odlomka iz evanđelja. Odlomak parovi izabiru već na prethodnom susretu. O pročitanoj odlomku potom razmišljaju i razgovaraju cijelo vrijeme do sljedećeg susreta. Pokušavaju odgovoriti na pitanje što Božja riječ znači njima kao mužu i ženi, ocu i majci. Na susretu potom svaki pojedinac izgovori pokoju misao za koju je uvjeren da će privući pažnju ostalih sudionika susreta. Drugi dio susreta namijenjen je temi iz bračnog ili obiteljskog života. I u tom dijelu susreta svaki pojedinac, odnosno bračni par podijeli s ostalima ono što je tijekom pripreme za dotični susret otkrio, spoznao. Razgovor se odvija po načelima skupinske dinamike. Dakle, ne radi se o „običnom“ debatnom kružoku, gdje bi jedan par uvjeravao drugi, niti se radi o obrazovnoj nastavi, već naprosto o razmjeni bračnih i obiteljskih iskustava. Treći dio namijenjen je druženju ili slobodnom domjenku.

Pokret je nastao 1972. Iz godine u godinu nastajale su nove skupine. Danas ih ima preko pedeset. Mreža skupina bračnih parova Najina pot (Naš put) proširena je po cijeloj Sloveniji. Osamnaest parova iz starijih skupina bračnih parova vodi mlađe skupine, a nekolicina parova vodi i Škole za brak.¹⁵

Duhovni otac „Najine poti“ je isusovac p. Vital Vider, koji je već 1970. započeo rad sa skupinama bračnih parova i duhovnim vježbama bračnih parova. Godine 1975. uveo je uz duhovne vježbe i skupine bračnih parova i Školu za brak, koja je budućim bračnim parovima bila od velike pomoći pri pripremi za brak. Parovi iz skupine bračnih parova sastajali su se svakog mjeseca, ali nikad nije došlo do susreta svih postojećih skupina bračnih parova. Od 1989. do 1999. okupljali su se u crkvi Kristova utjelovljenja u župi Ljubljana – Dravlje, a od 2000. naovamo susreću se u crkvi sv. Josipa u Ljubljani. Od 1989. godine objavljuju svoje dvomjesečno interno glasilo „Najina pot“, na čijim stranicama bračni parovi objavljuju svoja razmišljanja.

¹⁵ Najina pot, <http://najina-pot.rkc.si/index.php/content/display/3/predstavitelj/20> (5. 2. 2015.).

2.2. Društvo Družina in življenje (Obitelj i život)

Briga za bračne parove i obitelji bivala je poslije II. vatikanskog koncila sve aktualnijom. Nastajale su nove zajednice, kako unutar župa, tako i izvan njih (međužupne zajednice). Iz brige za bračne parove nastalo je i društvo „Družina in življenje“ (Obitelj i život). Riječ je o društvu koje „unapređuje“ odnose. Naime, odnosi su ti koji usrećuju, ispunjavaju, čine čovjeka boljim, strpljivijim, svjesnijim svoje ljubavi prema bližnjemu. U dobrom odnosu čovjek se osjeća sigurnijim i voljenim, prihvaćenim i primjetljivim. Dobar odnos od temeljnog je značenja za čovjekovo proživljavanje. Društvo Družina in življenje (Obitelj i život) svjesno je da su za njegu i dobar odnos u obitelji prvenstveno odgovorni muž i žena. Da bi bračnim parovima i onima koji žive u izvanbračnim zajednicama pomogli u izgrađivanju dobrih međusobnih odnosa, počele su se te zajednice prije nekoliko godina povezivati u takozvane skupine bračnih parova. U tim skupinama susreću se muževi i žene kojima nije svejedno što se događa s njima i njihovim obiteljima te su voljni ozbiljno se pobrinuti za sebe i svoju djecu, koju žele temeljito pripremiti za život. Po njima je skupina bračnih parova učionica života, učionica u kojoj bračni drugovi postaju svjesni značenja međusobnih odnosa koji su nešto živo i kojima je stalno potrebna brižna njega i pažnja oboje bračnih drugova.

U skupini se jednom mjesečno susreće od pet do osam bračnih parova. Susreti traju dva sata. Bračni parovi zajednički promišljaju unaprijed dobro razrađenu tematiku iz bračnog života te zajednički traže put sazrijevanja i osobnog rasta u izgrađivanju odnosa muž – žena. To je temeljni odnos, o njemu ovise svi ostali odnosi. Mogli bismo kazati da o tim osnovnim ili temeljnim odnosima ovisi sveopće „zdravlje i raspoloženje u obitelji“. Bračni parovi u skupinama bračnih parova polaze od međusobnog povjerenja. U takvu povjerenju izmjenjuju iskustva i mišljenja. A istodobno otkrivaju, te ako je potrebno, i stvaraju nova načela. Važno je napomenuti činjenicu da skupinu bračnih parova vodi bračni par, dok se za duhovnu pratnju i potporu brine duhovni asistent. Dobra je praksa – s obzirom na to da je skupina bračnih parova sastavljena (najčešće) od parova koji nisu iz iste župe – da u toj skupini sudjeluje župnik župe na čijem se području skupina okuplja na svojem susretu.

U svrhu što boljeg djelovanja skupine bračnih parova, drže se brižno izabranih načela skupinske dinamike. Budući da u svojem radu polaze od međusobnog povjerenja, značajna je činjenica da su te skupine „siguran prostor“ gdje svatko može iznijeti svoje mišljenje. Pri-

tom je vrlo važno držati se načela po kojemu mora svako mišljenje biti izraženo na takav način da nikoga ne vrijeđa, da nikome ne zadaje rane.

Život u skupini bračnih parova mogli bismo nazvati i svojevrsnom samopomoći bračnih parova. Ne radi se o „naučavanju autoriteta“ s neke visine, nego se radi o međusobnoj potpori. Bračni drugovi otkrivaju svoje temelje. Kad otkriju u čemu se sastoji bit bračnog života, onda mogu na tome graditi, mogu u to ulagati. Tek im poslije toga postane jasno kako valja djelovati u odnosu prema djeci. U skupini bračnih parova roditelji otkrivaju ljubav koja ih je povezivala, koja ih povezuje, koja ih hrani te oni ljubavlju hranjeni mogu u ljubavi „hraniti“ svoju djecu. Skupina je istodobno „oaza“ u kojoj se bračni drugovi krijepe za trenutke posustalosti i slabosti.

Skupina bračnih parova postaje na taj način „socijalno umrežavanje“. Najprije umrežavanje bračnih parova, a istodobno i njihove djece. Prijateljstvo je značajan čimbenik u procesu djelovanja skupine bračnih parova. Uz redovite susrete članovi skupine okupljaju se i na posebnim „događajima“: piknik, zajednički izleti ili hodočašća, slavljenje blagdana, posjeti, odlazak u kazalište, na kino predstave ...

U Sloveniji djeluju brojne skupine bračnih parova (preko 300), od kojih se više od 130 u svojem djelovanju drži programa društva Družina in življenje (Obitelj i život).

Društvo Družina in življenje (Obitelj i život) organizira također i seminare (jednokratne i one u nastavcima). Radi se o jedinstvenom događaju. U svim proteklim godinama taj se događaj pokazao kao prava „formula“ rada s ljudima kojima nije svejedno kako žive svoj brak, kako žive svoje međusobne bračne odnose. Za vrijeme trajanja seminara bračni drugovi uzmu si vremena, odnosno, bolje rečeno, daruju jedno drugome svoje vrijeme. Radi se o vremenu kad mogu razgovarati o stvarima o kojima ne stignu razgovarati u ritmu svakodnevnih obveza. Seminar pruža predavanja i svjedočenja bračnih parova koji govore o svojem životu, ali i o poteškoćama s kojima se susreću svakog dana. Predavanja čine osnovu, mogli bismo reći polazište za osobne razgovore. Bračni drugovi provode vrijeme na zajedničkim šetnjama ili u svojoj sobi. Mogu se poslužiti pripremljenim pitanjima koja se odnose na predavanja. Kad je riječ o predavačima, valja reći da to nisu nikakvi „profesionalni teoretičari“, nego ljudi koji žive „bračnu stvarnost“. To su bračni parovi koji su odlučili da će nešto poduzeti za svoj brak. A kad čovjek donese takvu odluku, onda može i svjedočiti, predavati i „uvjeravati“. Na tim seminarima ima dakako svoju ulogu i duhovni asistent, koji je na raspolaganju za razgovor (svetu ispovijed), koji služi svetu misu i predvodi obred obnove bračnih obećanja.

Teme na seminarima uzete su iz svakodnevnog života (riječ je o temama s kojima se bračni parovi susreću i na sastancima skupina bračnih parova): zapreke i napasti života udvoje, na što moraju bračni drugovi posebno paziti; kako međusobno razgovarati; zašto smo u braku; kako živjeti kao muž i žena; kako rješavati sukobe; kako u bračni život prizvati Boga te iskusiti njegovu moć za život u braku; što moram kao muž znati o svojoj ženi; što moram kao žena znati o svojem mužu; što nam valja činiti da bi naša obitelj dobila Božji blagoslov; što u biti bračni drugovi ostavljaju u baštinu svojoj djeci?¹⁶

3. Sinoda i skupine bračnih parova

Osvrnemo li se na djelovanje i poslanje pape Franje s pastoralnog vidika, moramo priznati da nas on uvijek iznova iznenađuje. Njegovi govori, njegove riječi nadasve su životne. Papa Franjo govori konkretno i prisno. Zadržimo li se na sadržaju njegovih propovijedi, kateheza i dokumenata, vidjet ćemo da govori iz života o životu. Dobro poznaje život i zato može tako jasno i pronicljivo govoriti i ohrabrivati. Govori o stvarima koje su akutne i aktualne, te ih zato treba obrađivati. To je polazište za razmišljanje kad pristupamo temi izvanredne sinode o obitelji.

3.1. Sinoda

Godine 2013. papa Franjo najavio je dvogodišnji sinodalni rad o obitelji pod naslovom „Pastoralni izazovi obitelji u kontekstu evangelizacije“. Radi se o najavi koja je mnoge iznenadila te istodobno probudila veliko zanimanje. Kao svojevrsna zanimljivost već je sam sinodalni rad zasnovan kao dugoročniji proces. Trajat će više od dvije godine te uključivati u sebe dva sinodalna zasjedanja (godine 2014. izvanredna i godine 2015. redovna sinoda). Za prvu, izvanrednu sinodu Crkva se pripremila s pomoću ankete ili upitnika koji se odnosi na sva područja obiteljskog života. U prikupljanje povratnih informacija bile su pozvane i uključivane sve biskupske konferencije. Anketa nije bila namijenjena samo izabranicima, već se anketom željelo doprijeti do što većeg mnoštva: od stručnjaka, pastoralnih djelatnika, svećenika, sve do laika. Među laicima bilo je onih koji su dolazili iz uspješnih obitelji, ali i onih koji su na mukama i kušnjama zbog razorenih i ranjenih obitelji. Radi se o odgovorima na temelju kojih su izrađene smjernice izvanredne sinode.¹⁷

¹⁶ Družina in Življenje, <http://www.diz.si/> (5. 2. 2015.).

¹⁷ Usp.: Igor BAHOVEC, „Izzivi vatikanskega pripravljalnega dokumenta sinode o družini: o pogledih na družino in o dinamiki sinodalnega dela“, *Bogoslovni vestnik* 74 (2014.), 450.

3.2. Papa Franjo i njegov pogled na obitelj

Kad papa Franjo razmišlja o novoj evangelizaciji, on novu evangelizaciju ne može zamisliti bez obitelji. Polazi od činjenice da je obitelj temeljna ćelija društva i Crkve. U biti se radi o istim ljudima. Oni koji sačinjavaju društvo, istodobno su i članovi Crkve. U obitelji se susrećemo sa svim vidicima života. I upravo zato smijemo govoriti o cjelovitosti kao izazovu na koji Papa često upozorava čovjeka današnjice. Papa se i prije sinode često zaustavljao na činjenicama koje se tiču života u obitelji.

Obitelj Papa shvaća kao zajednicu međugeneracijskog suživota. Pred očima su mu tri generacije obitelji. Suživot je moguć ako se događaju međusobni susreti, ako se raspoređuje odgovornost i ako svaka od triju generacija doprinosi zajedničkom životu. Zato se kroz temu o obitelji isprepleću doprinosi svake starosne skupine, a pogotovo djelatni doprinosi mladih, srednje generacije i starijih. U pobudnici *Radost evanđelja* Papa piše da trebamo slušati stare i mlade ako želimo spoznati potrebe vremena. Stari doprinose sjećanjem i mudrošću stečenom na iskustvima, a zadaća mladih sastoji se u tome da probude i učvrste nadu. Papa ima pred očima podjednako mlade na početku stvaralačkog života, kao i stare s njihovom ulogom. Pred očima ima stare koje društvo potiskuje na sam rub života: „Narod koji se ne brine za stare roditelje, nema budućnosti, zato što nema sjećanja, što je izgubio sjećanje.“¹⁸ Papa je svjestan činjenice da svi stariji nisu mudri. On ne zatvara oči pred činjenicom da među starima ima mnogo ogorčenih, žalosnih, depresivnih. Međutim, mudrost je zov namijenjen starima, budući da mogu povezati znanje i živo iskustvo života, samo kad bi društvo to cijeno i prepoznalo doprinos starih kao njihov udio u zajedničkom dobru.¹⁹

Kad papa Franjo govori o obitelji, on naglašava osnovnu dimenziju bratstva i sestrinstva. „Ne smijemo zaboraviti da se bratstvo obično najprije uči u obitelji, prije svega zahvaljujući odgovornim i nadopunjavajućim ulogama njezinih članova, u prvom redu oca i majke. Obitelj je izvor svakog bratstva i kao takva ona jest temelj i pravi put do mira jer je pozvana širiti svoju ljubav u svijetu oko sebe.“²⁰ Papa upozorava da tema bratstvo nije ideologija ili nekakav teoretski nacrt.

¹⁸ Papež FRANČIŠEK, Družina živi veselje, *Družina* (19. 11. 2013.), 4-5.

¹⁹ Usp.: Igor BAHOVEC, „Izzivi vatikanskega pripravljalnega dokumenta sinode o družini“, 455-456.

²⁰ Papež FRANČIŠEK, *Bratstvo, temelj in pot do miru: poslanica ob svetovnem dnevu miru*, 1. januarja 2014., (Ljubljana: Družina, 2014.), 5.

Bratstvo proizlazi iz vjerovanja da smo djeca Božja. I upravo u tom kontekstu zadobivaju bratstva i sestrinstva transcendentnu dimenziju.

Svijet u kojem živimo jest svijet individualizma, svijet dokazivanja, svijet natjecanja, svijet zatiranja. Papa Franjo dobar je poznavatelj prilika, poznavatelj suvremenih životnih silnica. Izlaz iz zabrinjavajuće situacije vidi u dijalogu i komunikaciji. Društvo i Crkvu vidi kao suputnike koji idu u susret ovome svijetu ruku pod ruku. Tu misao Papa rado ponavlja na brojnim susretima. Tu misao polaže u srca mladeži i svih ostalih. Papa želi da se svi, pojedinci i sveukupno crkveno općinstvo, osjećaju u Crkvi kao doma, u svojem domu.

Kad god je papi Franji na pameti obitelj, on ne može a da ne spomene evangelizaciju. Svjestan je da obitelj nije samo objekt evangelizacije, već je istodobno i subjekt, koji evangelizira.²¹ Naime, obitelj živi usred svijeta i pred njom kao Crkvom, institucijom, otvoreno je mnogo više putova.

Profesor dr. Igor Bahovec piše: „Papa obitelji pripisuje vrlo značajnu ulogu u razvoju kulture cjelovitosti i prisne povezanosti, kulture odgovornosti i ostalih vidika, kako bi ljudska osoba mogla u potpunosti živjeti svoje dostojanstvo. U tom kontekstu ne smije se previdjeti uloga obiteljskog života u razvoju različitih vidika društvenog naučavanja Crkve: dostojanstvo ljudske osobe, zajedničko dobro, solidarnost, supsidijarnost, pravednost, ljubav prema istini, a na prvom mjestu opredjeljenje za siromašne, što ga sadašnji Papa izričito živi i naviješta.“²²

3.3. Zaključci izvanredne sinode

Kronološki gledano, nalazimo se između dviju sinoda. Između izvanredne sinode o obitelji, koja se „dogodila“ prošle godine i redovne sinode koja će se „dogoditi“ ujesen ove godine. Od presudnog značenja u ovom prijelaznom razdoblju jest zaključni dokument koji je objavljen na samom završetku izvanredne sinode. Taj dokument na određen način ukazuje na sveukupan sadržaj izvanredne sinode, a na određen način daje smjernice za pripremu redovne sinode. Dotični dokument²³ podijeljen je na tri dijela: u prvom dijelu prikazano je stanje

21 Walter KASPER, *Evangelij družine in nova evangelizacija Evrope* (Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2014.), 67-100.

22 Usp.: Igor BAHOVEC, „Izzivi vatikanskega pripravljalnega dokumenta sinode o družini“, 456-457.

23 Relatio synodi, <http://24kul.si/slovenski-prevod-zakljucnega-porocila-izredne-sinode-o-druzini> (16. 2. 2015.).

u kojemu živi obitelj. U drugom dijelu naglasak je stavljen na teološki temelj obitelji, drugi dio govori o Kristu, o evanđelju kao temelju obitelji. U trećem dijelu govori se o pastoralnoj dimenziji obiteljskog života.

U kontekstu našeg promišljanja zadržat ćemo se na trećem dijelu. Kad govorimo o brizi za bračne parove, za obitelji, a još prije toga o pripremi za brak, ne možemo zaobići članak 30. koji govori da je evangelizacija odgovornost sveukupnog Božjeg naroda: svakoga prema njegovoj službi i karizmi. Bez radosnog svjedočenja bračnih parova i obitelji naviještanje se nalazi u opasnosti – pa makar bilo sasvim konkretno – da će postati nerazumljivim ili će se izgubiti u moru riječi, što je karakteristično za naše društvo (usp.: *Novo Millennio Ineunte*, 50). Sinodalni oci više puta su naglašavali kako su katoličke obitelji snagom sakramenta braka pozvane da budu same djelotvorni subjekt obiteljskog pastoralala.

U tom kontekstu postaje razumljivo osnivanje skupina bračnih parova i povezivanje njihovih obitelji. Riječ je o činjenici da bračni parovi sami po sebi prihvaćaju evanđelje i žive po evanđelju. Time istodobno postaju navjestitelji i svjedoci evanđelja.

Kad govorimo o temelju obiteljskog života svake skupine bračnih parova, ne smijemo previdjeti članak 34. koji naglašava značenje Božje riječi za puninu života u obitelji. „Božja riječ je izvor života i obiteljske duhovnosti. Sveukupni obiteljski pastoral morat će doživjeti unutarne promjene te članove obiteljske Crkve izgrađivati s pomoću molitvenog i crkvenog čitanja Svetog pisma. Božja riječ nije samo radosna vijest za čovjekov osobni život, već je i mjerilo prosuđivanja i svjetlo za razlučivanje raznih izazova s kojima se susreću bračni parovi i obitelji“ (*Relatio synodi*, 34).

Kad govorimo o obiteljskom pastoralu, o pastoralu skupina bračnih parova, ne možemo zaobići činjenicu da taj pastoral prate duhovni asistenti, svećenici, koji im stoje na raspolaganju za duhovni razgovor, za sakramente, ali i kao svjedoci. Za taj rad moraju biti odgovarajuće osposobljeni, stoga dokument naglašava: „Uvijek iznova sinodalni su oci naglašavali nužnost temeljite obnove pastoralnog djelovanja u svjetlu evanđelja obitelji, kako bi prevladali individualističke poglede koji trenutno obilježavaju to djelovanje. Stoga su više puta ustrajavali na obnovi obrazovanja svećenika, đakona, kateheta i ostalih suradnika u dušobrižništvu, sa sve jačim uključivanjem obitelji“ (*Relatio synodi*, 37). Ne radi se samo o naglašavanju prisutnosti svećenika i ostalih pastoralnih radnika u životu obitelji i životu skupina bračnih parova već i o njihovoj pripremi.

Da bi obitelji i skupine bračnih parova zaživjele, izvanredna sinoda naglašava kako je za to potrebna dobra priprema. U određenim segmentima priprema je nekoć bila više formalna, službena, činovnička. Skupine bračnih parova i društvo „Družina in življenje“ učinili su na tom području rada s bračnim drugovima ogroman korak naprijed tako što su težište „odgoja“ prenijeli na svjedočenje. Možda je na tom području priprema za brak malo zaostajala. Stoga možemo utoliko lakše shvatiti sljedeće riječi: „Višeslojna društvena stvarnost i izazovi s kojima se moraju obitelji danas suočavati zahtijevaju veću zauzetost sveukupne kršćanske zajednice da mladoženje i nevjeste pripreme za brak. U tu svrhu valja se podsjetiti na značenje kreposti. Među njima je čistoća dragocjena pretpostavka za istinski rast međuljudske ljubavi. S obzirom na tu nužnost sinodalni su oci suglasni u zahtjevu da se jače uključi cijela zajednica i podupire svjedočenje samih obitelji. Nadalje, priprema za brak treba biti ukorijenjena u kršćanskom uvođenju tako što ćemo naglašavati i zagovarati povezanost braka i krštenja te ostalih sakramenata. Sinodalni oci istodobno su naglašavali nužnost posebnih tečajeva za pripremu za sklapanje braka. To će uroditi pravim iskustvom sudionika u crkvenom životu i produbljivanjem raznih vidika obiteljskog života.“ (Relatio synodi, 39). Na temelju svih dosadašnjih konstatacija i praksi možemo slobodno reći da je riječ o dopunjavajućem „modelu“. Dokument s jedne strane naglašava vrijednost struktura koje pomažu pri pripremanju za brak te istodobno, s druge strane, preporučuje sam život, istinsko svjedočenje života. Odmah iza toga usredotočuje se na brigu o bračnim parovima u prvim godinama zajedničkog života. „Prve godine bračnog života čine bitno i delikatno razdoblje, kad dvoje bračnih drugova rastu u svijesti o zahtjevnosti i značenju braka. Odatle proizlazi zahtjev za pastoralnim praćenjem koje treba nastavljati i poslije vjenčanja (usp.: Familiaris Consortio, treći dio). U tom dušobrižništvu od velikog je značenja nazočnost iskusnih bračnih parova. Župa je onaj prostor gdje su iskusni bračni parovi na raspolaganju mlađim, po mogućnosti unutar skupina, crkvenih pokreta i novih zajednica. Mladoženje i nevjeste treba poticati na prihvaćanje njihove bitne zadaće, da prihvaćaju djecu kao velik dar. Pritom je važno naglašavati značenje duhovnosti u obitelji, molitvu i sudjelovanje na nedjeljnoj euharistiji. Bračne parove treba poticati na redovite susrete, kako bi se na taj način učvršćivali u duhovnom životu i solidarnosti u suočavanju s konkretnim životnim poteškoćama. Bogoslužje, molitveni život i euharistija za obitelji, pogotovo na dan vjenčanja, naglašavali su kao vrlo značajnu okolnost u podupiranju evangelizacije s pomoću obitelji“ (Relatio synodi, 40).

Dokument je dosta prostora posvetio „ranjenim“ brakovima i obiteljima. U ovom prilogu nemamo namjeru pisati o problemima, ali svakako valja spomenuti da je sinoda imala i to u vidu te da se i takvim problemima htjela približiti: „Nužno je potrebna posebna sposobnost prosuđivanja, kako bi se u dušobrižništvu moglo pratiti one koji žive razdvojeno te se osjećaju napuštenima. Prije svega treba prihvatiti i poštovati trpljenje onih koji nisu svojom krivnjom prouzročili rastavu, razvod ili napuštenost, ili su zbog nasilnosti bračnog druga bili primorani prekinuti suživot u braku. Nije jednostavno oprostiti nepravdu koja je čovjeku nanijeta, ali po milosti je i to moguće. Iz toga proizlazi nužnost dušobrižništva pokore i posredovanja također i s pomoću posebnih ustanova za slušanje/razgovore koje bi se trebale osnivati u biskupijama.“ (Relatio synodi, 47). Ovdje se radi o pastoralnoj širini. Crkva se ne želi baviti samo „uspjelim“ brakovima već izlazi u susret i onim bračnim drugovima koji su ostali razočarani, koji su ostali sami, kojima se dogodio raspad temeljne ćelije: braka, odnosno obitelji.

Sinoda se zaustavila i kod rastavljenih i ponovno vjenčanih te dugo raspravljala o njima. Došlo je do podjele na dva pola. Na one koji zagovaraju primanje sakramenata (ispovijed, pričest) i one (tradicionaliste) koji kažu da takvi pojedinci ne mogu primiti sakramente. Razmišljajući u kontekstu skupina bračnih parova, ta je činjenica vrlo značajna. Naime, odluke na tom području imat će utjecaj i na članove naše skupine bračnih parova. Što znači da bi time naše skupine bračnih parova mogle postati još otvorenije.

To su zaključci izvanredne sinode koji mogu poslužiti u daljnjoj pripremi za redovnu sinodu. Sada se želi novom anketom dobiti što više podataka i informacija. Svi želimo da u tom projektu sudjeluje što više ljudi. Želimo da u anketi ne sudjeluju samo biskupske konferencije, svećenici i pastoralni djelatnici već da sudjeluju svi vjernici, svi katolici (u što većem broju), kako bismo se na taj način što više približili stvarnom stanju. Tek će tada sinodalni „oci“ moći raspravljati i produbljivati pojedinačne teme i područja, tek tada možemo očekivati jasne smjernice za život naših obitelji ubuduće.

3.4. Odjek sinode u slovenskoj stvarnosti

U Sloveniji smo budno pratili događanja prije i poslije sinode. Slovenski pastoralni plan govori i o radu s bračnim parovima i obiteljima. Govori o tome u sklopu kateheze odraslih.²⁴

²⁴ SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA, *Pridite in pogledjte: slovenski pastoralni načrt* (Ljubljana: Mohorjeva družba, 2012.), br. 120-121.

Slovenski vjernici bili su aktivno uključeni u sudjelovanje na ispunjavanju anketa. No, ostaje otvoreno pitanje, jesmo li doista učinili sve, jesmo li upotrijebili sva raspoloživa sredstva, kako bismo došli do prave „povratne informacije“?

Što se tiče obavještavanja za vrijeme trajanja sinode, možemo reći da je bilo iscrpno, kako u crkvenim, tako i u laičkim medijima. Katolički mediji bili su iscrpniji jer su imali više izvora informacija. Iz Rima se redovno javljao i biskup Novog Mesta msgr. Andrej Glavan kao sudionik sinode u ime Slovenske biskupske konferencije.

Poslije sinode održano je čak nekoliko okruglih stolova na kojima se raspravljalo o samom tijeku i glavnim naglascima sinode. Sudionici okruglih stolova tražili su poveznice između onoga što je rečeno na sinodi i stvarnog stanja u slovenskoj Crkvi.

Katolički radio, Radio Ognjišče, ugostio je 23. listopada 2014. u svojem studiju sociologa dr. Igora Bahovca i urednika „Naše Družine“ g. Karla Smodiša. Izjavili su između ostalog sljedeće: „Dogodilo se prvi put da je Crkva najprije provela istraživanje, na temelju ankete koja je bila dostavljena mjesnim Crkvama, te je upravo na tim temeljima kasnije vođena rasprava. *‘Izvanredna novost sastoji se u tome što je Papa želio da se najprije lokalne Crkve suoče sa životom, s najrazličitijim obiteljskim okolnostima, s uspješnim obiteljima, ali i s obiteljima koje se nalaze u velikim poteškoćama’*, riječi su dr. Bahovca, koji misli da anketni upitnik nije bio tek zbroj podataka, čiji rezultati bi određivali nauk; niti je bio isključivo sociološko istraživanje, već je bio uklopljen u jedan širi duhovni proces. *‘Ono što se jasno uočava, jesu dvije stvari potrebne Crkvi: liječenje rana i posredovanje srdačnosti i topline. Dakle, s jedne strane hrabrost, a s druge liječenje, što je u velikoj mjeri sadržano u dinamici ove sinode.’*“²⁵

U Novom Mestu održan je 4. prosinca 2014. također okrugli stol koji je naišao na velik odjek nakon završetka izvanredne sinode biskupa o pitanju obiteljskog života. U slovenskoj Crkvi svjesni smo toga da o tako značajnim stvarima treba raspravljati i na području mjesne Crkve. A sva su ta nastojanja ujedno već i svojevrsna priprema za redovnu sinodu koja će se održavati od 4. do 25. listopada 2015. godine. Na okruglom stolu u Novom Mestu sudjelovali su između ostalih biskup Andrej Glavan (sudionik na sinodi), dr. Ivo Kerže, mr. Branko Cestnik, dr. Stanislav Slatinek i mr. Leon Marc.

²⁵ Pogovor o: sinoda velik korak na poti zdravljenja ran sodobne družine, Radio Ognjišče, <http://radio.ognjisce.si/sl/159/utrip/15225/> (16. 2. 2015.).

O obitelji je na ovogodišnjem katehetskom simpoziju izazovno progovorio mr. Branko Cestnik.²⁶ Uz kritički osvrt na župu kao strukturu tijekom tjedna odsutnih odraslih i onih koje označavamo pojmom „udaljeni“, pojmom koji se može često čuti u suvremenom pastoralnom govoru, naglašava kako posljednjih godina možemo uočiti velik teološki i praktični pomak u obitelji – „obitelj postaje ništa manje nego put Crkve“. Obitelj – domaća Crkva rađa za život, dok Crkva rađa za vjeru i Božji život. Obitelj i župa međusobno se nadopunjuju, stoga je naša zadaća da „obitelji priznamo ono teološko dostojanstvo koje joj pripada po Božjem pravu“. Završava optimističkom mišlju da trebamo poticati i otkrivati sve na čemu Duh već radi: skupine bračnih parova, ljetni oratoriji, „pro-family“ civilnodruštveni i politički pokret, solidarnost sa siromašnima, suosjećanje prema onima koji trpe, kršćanska obiteljska terapija, razni oblici kateheze odraslih...

Uza sve navedeno u posljednje vrijeme organizirano je u slovenskoj Crkvi mnogo događaja: od tečajeva do duhovnih vježbi na kojima se govori o obitelji i bračnoj problematici.

Zaključak

Izvanredna sinoda o obitelji već je iza nas, a pred nama je redovna sinoda. U vremenskom razmaku između dviju sinoda valjalo bi temeljito preispitivati rad na tom pastoralnom području. Pritom će nam od velike pomoći biti upitnik koji želi obuhvatiti što veći broj ljudi, kako bismo svi osjetili brigu za naše obitelji, brakove. U tom pogledu posebno je bio zanimljiv govor pape Franje na završetku sinode, Pape koji je svih četrnaest dana šutke slušao različita mišljenja biskupa. „*Kristova Crkva na raspolaganju je svakom čovjeku, ne boji se i drži otvorena vrata.*“²⁷ U tim riječima osjeća se sva kompleksnost Papina pogleda na dotičnu problematiku. S jedne strane otvorenost i razumijevanje, a s druge pozivnica. Redovna sinoda će na taj način odgovoriti na mnoga pitanja koja se nameću u vrijeme pripreme za sinodu.

U kontekstu našeg članka vidimo da je nastojanje oko dobre pripreme za brak, da je produbljeni rad s bračnim parovima i obiteljima dio sveukupne pastoralne djelatnosti. Tako se na sinodi susreću dva svijeta: s jedne strane konkretni život u obiteljima, brakovima, skupinama bračnih parova, a s druge evanđelje, nauk Crkve, učiteljstvo, kojima nije svejedno gdje se nalazi obitelj.

²⁶ Slovenski katehetski urad, *Družina in župnija v navezi* (Ljubljana: 2015.), br. 37-46.

²⁷ Sinoda o družini: pot, iskanje in občestvo, <http://radio.ognjisce.si/sl/159/komentarji/15195/>, (pridobljeno 16. februarja 2015.).

MARITAL AND FAMILY PASTORAL MINISTRY IN SLOVENIA IN THE LIGHT OF THE EXTRAORDINARY SYNOD HELD IN 2014

Summary

In this article the author seeks to highlight the development of marital pastoral ministry from the Second Vatican Council until today. He relies on a number of different fundamental documents which illuminate and provide guidelines for work among groups of married couples and which direct the life of families. The author shows the whole range of Church events concerning pastoral activity with married couples and families, and displays two “living” examples of implementation of Church documents and guidelines in a concrete Slovenian environment indicating the “actuality” of these guidelines and documents. He shows two movements, two societies, the “Najina pot” (Our way) society and the “Družina in Življenje” (Family and Life) society. These involve a wide variety of pastoral activities that go beyond the boundaries of individual parishes. The two movements provide assistance to anyone who, in marriage and family, wishes to have a strong foundation and good communication, and to offer a “sufficient” legacy to their children. In a world full of selfishness, secularism, capitalism and other distractions, the family may feel increasingly insecure. And in such a situation, the Church approaches the world and wants to be close to all those who care about a healthy family environment. Pope Francis and the extraordinary Synod have taken decisive steps on the road towards the family and spouses. They look plainly at every distraction and difficulty. The Church thus shows willingness to cooperate in the area of family and marital pastoral care. The extraordinary Synod encourages different circles. This is also true in Slovenia. Different commissions, associations, and media are now involved. All of this indicates the seriousness of the problems. In fact, we are now between the two synods: the extraordinary Synod of October 2014 and the regular Synod to be held in the autumn of 2015. This means that the survey that will follow will energize bishops, priests and pastoral workers, and all lay people who feel called to co-create the future of family pastoral care.

Key words: family, marriage, family pastoral care, Pope Francis, the extraordinary Synod on the family.

Translation: Darko Tomašević and Kevin Sullivan